

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

19 decembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție
Completul de judecată, în componența:

Președinte – Talpă Boris,
Judecători – Țurcan Anatolie, Daguța Sergiu, Eremciuc Ghenadie, Mânăscuță Igor

a judecat recursurile declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Tomița Mihail și de către inculpatul Haruța Andrei cu avocatul acestuia, Ciudin Vitalie, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 06 iunie 2022, în cauza penală în privința lui

Haruța Andrei xxxxx

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 04.02.2021 – 21.12.2021;

Instanța de apel: 01.03.2022 – 06.06.2022;

Instanța de recurs: 30.11.2022 – 19.12.2023.

a c o n s t a t a t:

1. Prin sentința Judecătoriei Cimișlia, sediul Cimișlia din 21 decembrie 2021, Haruța Andrei a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.art.27, 192¹ alin.(3) Cod penal, și prin aplicarea prevederilor art.art.70 alin.(3¹), 81 alin.(3) Cod penal i s-a stabilit pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani și 8 luni, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

În temeiul art.84 alin.(4) Cod penal, s-a adăugat parțial la pedeapsa aplicată prin noua sentință, partea neexecutată a pedepsei stabilite prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 23.06.2021 prin care a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.217 alin.(2) Cod penal, la 6 luni, definitiv stabilindu-i lui Haruța Andrei pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani și 9 luni, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

A fost dispusă încasarea de la Haruța Andrei în beneficiul statului suma de 128 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare.

A fost admisă parțial acțiunea civilă înaintată de Marin Tudor și s-a încasat din contul lui Haruța Andrei în beneficiul lui Marin Tudor prejudiciul moral cauzat

prin infracțiune, în mărime de 15 000 lei. În rest acțiunea civilă în această parte s-a respins ca neîntemeiată.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat că Haruța Andrei, la 05 decembrie 2018, aproximativ la ora 20:50, aflându-se pe teritoriul Gării Auto, or. Cimișlia, amplasată pe strada Barbu Lăutaru nr.5, în urma înțelegerii prealabile împreună cu o persoană în privința căreia cauza penală a fost disjunsă, fiind în stare de ebrietate alcoolică, având scopul răpirii mijlocului de transport fără scop de însușire, prin aplicarea violenței periculoase pentru viața și sănătatea persoane, s-au apropiat de automobilul de model Dacia Logan cu nr.î.xxxx, la volanul căruia se afla cet. Marin Tudor și sub pretextul că o roată din spate a automobilului nu are compresie, l-a coborât din automobil, atacându-l și lovindu-l cu o sticlă în regiunea capului după care persoana, în privința căreia cauza penală a fost disjunsă, a apucat-o cu mâinile în regiunea gâtului și l-a tras după o gheretă, unde cei doi au continuat să-l lovească cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului, cerându-i cheile de la automobil, dar nu și-au dus intenția de a răpi mijlocul de transport până la capăt, considerând că automobilul este încuiat, iar cheile de la automobil se află la Marin Tudor. Tot în acel moment Marin Tudor le-a comunicat că cheile de la automobil se află în dispozitivul de pornire, respectiv s-a smuncit din mâinile lor, fugind de la fața locului. Conform raportului de expertiză judiciară nr.201814P0464 din 07.12.2018 lui Marin Tudor i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de plagă la cap, echimoze pe gât și excoriații pe genunchiul drept, calificat ca vătămare corporală ușoară.

Acțiunile lui Haruța Andrei au fost încadrate în baza art.art.27, 192¹ alin.(3) Cod penal, tentativa răpirii mijlocului de transport, conform semnelor calificative: tentativa de răpire a mijlocului de transport fără scop de înstrăinare, săvârșită de două sau mai multe persoane, însoțită de violența periculoasă pentru viața sau sănătatea victimei.

3. Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, procurorul a declarat apel, prin care a solicitat casarea sentinței primei instanțe în partea ce ține de aplicarea pedepsei, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Haruța Andrei să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzută de art.art.27, 192¹ alin.(3) Cod penal și prin aplicarea prevederilor art.art.70 alin.(3¹), 81 alin.(3) Cod penal, să-i fie stabilită pedeapsă sub formă de închisoare pe termen de 3 ani și 6 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În motivarea apelului a invocat că, deși instanța de judecată a apreciat corect circumstanțele de fapt ale cauzei și a constatat vinovăția lui Haruța Andrei în comiterea infracțiunii prevăzute de art.art.27, 192¹ alin.(3) Cod penal, la stabilirea pedepsei n-au fost respectate limitele de pedeapsă prevăzute de sancțiunea alin.(3) art.192¹ Cod penal, în raport cu prevederile alin.(3¹) art.70 Cod penal, și prevederile alin.(3) art.81 Cod penal.

A indicat acuzarea că, în conformitate cu prevederile art.70 alin.(3¹) Cod penal, la aplicarea pedepsei persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 ani, care au săvârșit infracțiune la vârsta de la 18 până la 21 ani, maximul

pedepsei se reduce cu o treime. Conform alin.(3) art.81 Cod penal, mărimea pedepsei pentru tentativă de infracțiune ce nu constituie o recidivă nu poate depăși trei pătrimi din maximul celei mai aspre pedepse prevăzute la articolul corespunzător din Partea specială a prezentului cod pentru infracțiunea consumată. Sancțiunea art.192¹ alin.(3) Cod penal prevede pedeapsă cu închisoare de la 5 la 7 ani. Astfel, la stabilirea pedepsei penale pentru tentativa de răpire a mijlocului de transport, prin aplicarea prevederilor art.70 alin.(3¹) Cod penal limita maximă a pedepsei urmează a fi stabilită, reducând pedeapsa maximă cu o treime, ceea ce constituie 4 ani și 8 luni, ulterior pedeapsa maximă urmează a fi redusă conform art.81 alin.(3) Cod penal, limita maximă a pedepsei cu închisoarea fiind de 3 ani și 6 luni.

Acuzarea a evidențiat că, pedeapsa aplicată inculpatului Haruța Andrei în baza art.art.27, 192¹ alin.(3) Cod penal este de 3 ani și 8 luni, adică peste limita maximă admisă, de aceea, sentința urmează a fi casată în această parte.

De asemenea, a notat că, în temeiul art.84 alin.(4) Cod penal, la pedeapsa numită instanța de judecată a dispus de adăugat parțial partea neexecutată a pedepsei stabilite prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 23.06.2021 prin care Haruța Andrei a fost recunoscut vinovat și condamnat pe art.217 alin.(2) Cod penal, la 6 luni închisoare, stabilindu-i definitiv pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani și 9 luni, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis, iar termenul executării pedepsei - a se calcula din data pronunțării sentinței, cu includerea în termenul executării pedepsei a duratei pedepsei executate, parțial, în baza sentinței Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 23.06.2021, calculată de la 23.07.2021 până la 21.12.2021.

Instanța de judecată a adăugat la pedeapsa stabilită prin noua sentința partea neexecutată a pedepsei stabilite inculpatului Haruța Andrei prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 23.06.2021 reieșind din faptul că potrivit informației Penitenciarului nr.13 Chișinău din 15.10.2021 și revendicarea din 20.09.2021, anexate la materialele cauzei penale, inculpatul la moment ispășește pedeapsa în baza sentinței sus-numite. Cu toate acestea, nu s-a luat în considerație că, sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 23.06.2021 prin care Haruța Andrei a fost recunoscut vinovat și condamnat pe art.217 alin.(2) Cod penal, la 6 luni închisoare nu este definitivă (conform comunicării Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 09.11.2021, anexată la materialele cauzei) cauza penală dată se află spre examinare în Curtea de Apel Chișinău (dosar nr.1a-1704/21). Subsecvent, este de menționat că conform informației din Portalul National al Instanțelor de judecată, partea neexecutată a pedepsei stabilite prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 23.06.2021 în privința lui Haruța Andrei a fost cumulată anterior la pedeapsa stabilită prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 25.10.2021, pronunțată în privința aceluiași Haruța Andrei, învinuit pe art.217 alin.(2) Cod penal.

3.1. Ne fiind de acord cu soluția primei instanțe, avocatul Ciudin Vitalie în numele inculpatului, a declarat apel, prin care a solicitat casarea sentinței primei instanțe, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Haruța Andrei, să fie achitat pe motiv că fapta incriminată nu a fost comisă de către inculpat.

În motivarea apelului a indicat, că conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 02.11.2021, s-au dat citirii în ședința de judecată următoarelor probe, și anume declarațiile părții vătămate Marin Tudor, și a inculpatului Haruța Valentin, declarațiilor căruia după audierea acestuia în data de 12.07.2021 în cadrul examinării cauzei de acuzare a acestuia în ordinea prevăzută la art.364¹ Cod de procedură penală, i se aplica regulile prevăzute a audierea martorului, care au fost puse la baza sentinței de condamnare a numitului Haruța Andrei.

A indicat că, declarațiile părții vătămate Marin Tudor date în cadrul efectuării urmăririi penale, nu puteau fi administrate la examinarea cauzei în fond și nu puteau fi puse la baza sentinței de condamnare, deoarece absența numitului Marin Tudor, nu este justificată fie prin imposibilitatea absolută de a se prezenta în instanță, fie prin motive de imposibilitate de a asigura securitatea lui. Astfel, în conformitate cu prevederile art.369 Cod de procedură penală audierea părții vătămate se efectuează în conformitate cu dispozițiile ce se referă la audierea martorilor și care se aplică în mod corespunzător. Victima sau, după caz, partea vătămată, la cererea acesteia sau la demersul procurorului, poate fi audiată în lipsa inculpatului, asigurându-i ultimului posibilitatea de a lua cunoștință de declarații și de a pune întrebări persoanei audia.

La examinarea chestiunii privind darea citirii a declarațiilor părții vătămate se aplică prevederile referitoare la citirea în ședința de judecată a declarațiilor martorilor. Or, la caz, nici una din condițiile prevăzute la art.323 alin.(4) sau art.371 Cod de procedură penală, nu au fost întrunite. Astfel, nu au existat divergențe între declarațiile părții vătămate Marin Tudor, ultimul nefiind nici audiat în cadrul ședinței de judecată, precum și absența acestuia nu este justificată prin imposibilitate absolută de a se prezenta în instanță. Astfel, lipsește vreo motivare în cuprinsul ședinței de judecată din 02.11.2021, privind fie imposibilitatea absolută de a se prezenta a numitului Marin Tudor, fie careva riscuri a securității acestuia.

Astfel, Haruța Andrei a fost privat de dreptul de a participa la administrarea acestei probe - audierea părții vătămate Marin Tudor - cu participarea sa și astfel, încât să-i poată adresa întrebări. Mai mult, în ședința de judecată din 15.10.2021, inculpatul Haruța Andrei a menționat expres că, nu este de acord cu examinarea cauzei în lipsa părții vătămate menționând că are întrebări față de acesta.

Partea apărării a menționat că, sentința de condamnare nu poate fi bazată pe presupuneri sau, în mod exclusiv ori în principal, pe declarațiile martorilor depuse în timpul urmăririi penale și citite în instanța de judecată în absența lor, iar declarațiile martorilor depuse în timpul urmăririi penale pot fi puse la baza sentinței de condamnare numai în ansamblu cu alte probe suficiente de învinuire și cu condiția că, la urmărirea penală, a avut loc confruntarea cu bănuitul, învinuitul sau că martorul a fost audiat în condițiile art.109 și 110 Cod de procedură penală, în cazul în care inculpatul nu a participat la confruntare cu acest martor în cadrul ședinței de judecată. Or, la caz alte probe ce ar proba vinovăția lui Haruța Andrei în săvârșirea faptei incriminate nu au fost administrate.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 06 iunie 2022, a fost respins apelul declarat de către avocatul Ciudin Vitalie în numele inculpatului,

ca fiind depus peste termen.

A fost admis apelul procurorului casată parțial sentința, în latura penală, în partea aplicării art.84 Cod penal, la stabilirea pedepsei definitive.

În rest, dispozițiile sentinței au fost menținute.

4.1. În motivarea soluției emise, instanța de apel a indicat că, ținând cont de prevederile art.402 Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel.

Excepția de la regula dată este reglementată de legiuitor în dispoziția art.403 alin.(1) Cod de procedură penală, unde se specifică că, apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege, este considerat ca fiind făcut în termen, dacă instanța de apel constată că, întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

În acest sens, instanța de apel a notat că din materialele dosarului rezultă, că la 21 decembrie 2021 a fost adoptată sentința pe cauza penală de învinuire a lui Haruța Andrei în baza art.art.27, 192¹ alin.(3) Cod penal, iar potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 21 decembrie 2021, inculpatul Haruța Andrei nu a fost prezent la pronunțarea sentinței pe cauză respectivă, însă, potrivit dovezii de primire anexată la materialele dosarului, copia sentinței primei instanțe i-a fost înmănată avocatului Cojocaru Andrei care a reprezentat interesele inculpatului Haruța Andrei la examinarea cauzei în instanța de fond (f.d.239 vol. III).

Totodată, potrivit scrisorii de expediere a actului judecătoresc copia sentinței primei instanțe a fost expediată în adresa părților la 22 decembrie 2021, fiind recepționată de către inculpatul Haruța Andrei la 28 decembrie 2021, fapt confirmat prin semnătura aplicată pe avizul de recepție. (f.d.246 vol. III) Mai mult, în ședința instanței de apel, inculpatul Haruța Andrei a confirmat că semnătura aplicată pe avizul de recepție îi aparține. (f.d.47 vol. IV)

Instanța de apel a menționat, în pofida faptului că, inculpatul Haruța Andrei a recepționat sentința la 28 decembrie 2021, cererea de apel a fost depusă de către avocatul Ciudin Vitalie în numele inculpatului Haruța Andrei abia la 06 aprilie 2022, fără a solicita repunerea în termen.

Instanța de apel a notat că cele enunțate indică elocvent la încălcarea termenelor prevăzute la art.402 alin.(1) Cod de procedură penală, iar potrivit prevederilor art.art.403 alin.(1), 404 alin.(1) Cod de procedură penală, care expres indică la imposibilitatea declarării apelului mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei, ceea ce face imposibilă și repunerea în termen a apelului declarat de către avocatul Ciudin Vitalie în numele inculpatului Haruța Andrei care a depus apelul la 06 aprilie 2022, astfel curgerea termenului de contestare se efectuează din data de 28 decembrie 2021 când a fost recepționată copia sentinței de către inculpatul Haruța Andrei, însă inculpatul nu și-a exercitat dreptul legal de atac a actului de dispoziție a instanței de judecată în termenul prevăzut de lege. Însă, atât în cererea de apel, cât și în ședința instanței de apel, avocatul n-a indicat nici un temei legal care ar motiva întârzierea și repunerea în termen a apelului.

În continuare, instanța de apel a reiterat că, prin admiterea unui apel tardiv, se

încalcă în mod vădit principiul egalității armelor, care *inter alia* prevede că fiecare parte trebuie să beneficieze de o posibilitate rezonabilă de a prezenta cauza sa, în condițiile ca să nu-l plaseze într-o situație dezavantajoasă în raport cu partea adversă.

În acest sens, instanța de apel a notat că, aplicarea regulilor privind termenele de procedură este susceptibilă de a încălca principiul egalității armelor și a securității raporturilor juridice, în general, în măsura în care fiecare dintre părți nu se vor bucura de aceleași mijloace pentru a prezenta argumentele sale în fața unei instanțe.

Instanța de apel a reținut că, apelul declarat de către avocatul Vitalie Ciudin nu se încadrează în termenul legal, fiind depus tardiv și că motive ce a determinat omiterea termenului de atac nu se constată, iar repunerea apelului inculpatului în termen, în prezenta speță, ar echivala cu avantajarea unei părți în defavoarea alteia, prin extinderea termenului legal de prescripție și revizuire a hotărârilor judecătorești, ceea ce în accepțiunea CtEDO (*hotărârea Ghirea versus Republica Moldova*) urmează a fi interpretat ca încălcare a principiilor securității juridice cât și a egalității armelor, ceea ce duce la violarea art.6 CEDO.

În continuare, instanța de apel a indicat că, pronunțând sentința, prima instanță corect a constatat faptele și circumstanțele cauzei, corect ajungând la concluzia că, inculpatul Haruța Andrei a săvârșit tentativa de infracțiune prevăzute de art.art.27, 192¹ alin.(3) Cod penal – tentativa de răpire a mijlocului de transport fără scop de înstrăinare, săvârșită de două sau mai multe persoane, însoțită de violența periculoasă pentru viața sau sănătatea victimei. Împrejurările ce determină vinovăția inculpatului au fost constatate prin totalitatea de probe cercetate în ședința de judecată, acestea fiind corect apreciate, respectându-se prevederile art.101 Cod de procedură penală, din punctul de vedere al veridicității, pertinentei, concludenței și utilității, iar al tuturor probelor în ansamblu – din punctul de vedere al coroborării.

Referitor la pedeapsă, instanța de apel a apreciat că, există temei legal pentru casarea sentinței în partea individualizării și stabilirii pedepsei, întrucât, deși instanța de fond a reiterat prevederile art.art.6, 7, 61, 75 – 78 Cod penal, nu le-a aplicat în modul corespunzător.

În acest sens, cu referire la prevederile art.70 alin.(3¹) Cod penal, instanța de apel a menționat că, la aplicarea pedepsei persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani, care au săvârșit infracțiune la vârsta de la 18 până la 21 de ani, maximul pedepsei se reduce cu o treime.

Instanța de apel a notat că, infracțiunea prevăzută de art.192¹ alin.(3) Cod penal, prevede în calitate de pedeapsă - închisoare de la 5 la 7 ani. Astfel, la stabilirea pedepsei pentru tentativa de răpire a mijlocului de transport, aplicând prevederile art.70 alin.(3¹) Cod penal, limita maximă a pedepsei urmează a fi stabilită, prin reducerea pedepsei maxime cu o treime, ceea ce constituie 4 ani 8 luni. Totodată, menționând că, inculpatul nu și-a realizat intenția infracțională, acțiunile acestuia au fost încadrate prin prisma prevederilor art.art.27, 192¹ alin.(3) Cod penal - tentativa de răpire a mijlocului de transport fără scop de însușire, acțiune săvârșită de două persoane, însoțită de violența periculoasă pentru viața sau sănătatea victimei, sau de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe.

Potrivit art.27 Cod penal, se consideră tentativă de infracțiune acțiunea sau

inacțiunea intenționată îndreptată nemijlocit spre săvârșirea unei infracțiuni dacă, din cauze independente de voința făptuitorului, aceasta nu și-a produs efectul.

Conform art.81 alin.(3) Cod penal, mărimea pedepsei pentru tentativă de infracțiune ce nu constituie o recidivă nu poate depăși trei pătrimi din maximumul celei mai aspre pedepse prevăzute la articolul corespunzător din Partea specială a prezentului cod pentru infracțiunea consumată.

Respectiv, în temeiul prevederilor art.81 alin.(3) Cod penal, pedeapsa maximă pentru tentativa de infracțiune prevăzută la art.192¹ alin.(3) Cod penal, va constitui de la 5 până la 5 ani 3 luni închisoare.

Astfel, la stabilirea pedepsei, prin aplicarea prevederilor art.81 alin.(3) Cod penal și art.70 alin.(3¹) Cod penal, limită maximă a pedepsei constituie 3 ani 8 luni, circumstanță ce indică asupra legalității sentinței și implicit a pedepsei stabilite în privința inculpatului Haruța Andrei.

În același timp, instanța de apel a constatat că, la stabilirea pedepsei definitive, instanța de fond nejustificat a aplicat prevederile art.84 alin.(4) Cod penal, având în vedere că, la data pronunțării sentinței din 21 decembrie 2021 care constituie obiectul examinării în instanța de apel, sentința din 23 iunie 2021 prin care Haruța Andrei a fost condamnat în baza art.217 alin.(2) Cod penal, nu era definitivă, fiind contestată cu apel.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs de către procuror, prin care, invocă prevederile art.427 alin.(1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare.

În dezvoltarea argumentelor recursului, susține că instanțele de fond la stabilirea pedepsei inculpatului n-au respectat limitele de pedeapsă prevăzute de sancțiunea art.192¹ alin.(3) Cod penal, în raport cu prevederile alin.(3¹) art.70 Cod penal și prevederile alin.(3) art.81 Cod penal.

Susține că, în conformitate cu prevederile art.70 alin.(3¹) Cod penal, la aplicarea pedepsei persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 ani, care au săvârșit infracțiune la vârsta de la 18 până la 21 ani, maximumul pedepsei se reduce cu o treime. Infracțiunea prevăzută de art.192¹ alin.(3) Cod penal prevede pedeapsă cu închisoare de la 5 la 7 ani.

Astfel, la stabilirea pedepsei pentru tentativa de răpire a mijlocului de transport și aplicarea prevederilor art.70 alin.(3¹) Cod penal, limita maximă a pedepsei urma a fi stabilită reducând pedeapsa maximă cu o treime, ce constituie 4 ani și 8 luni, ulterior pedeapsa maximă urmând a fi redusă conform alin.(3) art.81 Cod penal, limita maximă a pedepsei cu închisoarea constituind 3 ani și 6 luni.

Acuzarea consideră că, pedeapsa aplicată inculpatului Haruța Andrei în baza art.art.27, 192¹ alin.(3) Cod penal, de 3 ani și 8 luni, este peste limita maximă admisă.

5.1. Inculpatul cu avocatul acestuia, Ciudin Vitalie, în temeiul art.427 alin.(1) pct. 6), 7), 8) Cod de procedură penală, contestă decizia instanței de apel cu recurs, prin care, solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei penale în instanța de apel.

În argumentarea recursului reiterează argumente invocate în cererea de apel.

Suplimentar, menționează că, instanțele de fond s-au bazat doar pe declarațiile

victimei, care în viziunea sa nu coroborează cu alte circumstanțe ale săvârșirii presupusei infracțiuni.

6. La recursul declarat de către procuror, a depus referință avocatul Ciudin Vitalie în numele inculpatului, care pledează pentru respingerea acestuia.

7. Judecând recursurile declarate în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către inculpatul Haruța Andrei cu avocatul acestuia, Ciudin Vitalie, urmează a fi respins, iar recursul declarat de către procuror urmează a fi admis, din considerentele ce succed.

Conform prevederilor Legii nr.246 din 31.07.2023 în vigoare din 01 septembrie 2023, pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție), art. XI alin.(3), recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Totodată, din textul legii menționate, rezultă că procedura de judecare a recursurilor depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data în vigoare a acestei legi, urmează să fie efectuată conform noilor modificări introduse în prevederile Codului de procedură penală, în vigoare din 01 septembrie 2023.

7.1. Cu referire la recursul ordinar declarat de către inculpatul Haruța Andrei cu avocatul acestuia, Ciudin Vitalie, completul de judecată notează că potrivit prevederilor art.435 alin.(1) pct. 1) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), judecând recursul instanța de recurs este în drept să respingă recursul, cu menținerea hotărârii atacate.

Analizând soluția instanței de apel, completul de judecată atestă că, în motivarea soluției adoptate, instanța de apel a specificat că, potrivit art.415 alin.(1) lit. a) Cod de procedură penală, judecând cauza în ordine de apel, este în drept să respingă apelul, menținând hotărârea atacată, dacă acesta este tardiv.

Conform art.402 alin.(1) Cod de procedură penală și practicii judiciare despre judecarea cauzelor penale în ordine de apel, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel.

Mai mult, cu privire la necesitatea prezentării părților la pronunțarea integrală a sentinței, instanța de recurs ține să remarce că această chestiune este facultativă, adică părțile la dorință pot asista în ședință și primi o copia a hotărârii, sau ulterior se pot adresa pentru recepționarea acesteia, însă indiferent de prezentarea sau neprezentarea acestora, termenul de atac a hotărârii va curge începând cu ziua următoare pronunțării sentinței. Statuarea dată rezultă din analiza coroborată a art.402, 340 și 230 Cod de procedură penală.

În același context, la calcularea termenului de apel, este determinant faptul constatării momentului de la care începe să curgă acest termen. Regula generală în acest sens prevede că, termenul începe să curgă pentru părți, din ziua următoare în care a fost pronunțată sentința.

În cauza deferită judecării se constată că, reieșind din conținutul procesului-verbal al ședinței de judecată din 21 decembrie 20121, inculpatul nu a fost prezent la pronunțarea sentinței, însă, potrivit dovezii de primire anexată la materialele

dosarului, copia sentinței primei instanțe i-a fost înmănată avocatului Cojocaru Andrei care a reprezentat interesele inculpatului Haruța Andrei la examinarea cauzei în instanța de fond, la 21 decembrie 2021 (f.d.239 vol. III).

Totodată, potrivit scrisorii de expediere a actului judecătoresc copia sentinței primei instanțe a fost expediată în adresa părților la 22 decembrie 2021, fiind recepționată de către inculpatul Haruța Andrei la 28 decembrie 2021, fapt confirmat prin semnătura aplicată pe avizul de recepție (f.d.246 vol. III). Mai mult, în ședința instanței de apel, inculpatul Haruța Andrei a confirmat că semnătura aplicată pe avizul de recepție îi aparține (f.d.47 vol. IV).

De altfel, instanța de apel a menționat, în pofida faptului că, inculpatul Haruța Andrei a recepționat sentința la 28 decembrie 2021, cererea de apel a fost depusă de către avocatul Ciudin Vitalie în numele inculpatului Haruța Andrei abia la 06 aprilie 2022, fără a solicita repunerea în termen.

Completul de judecată atestă că, instanța de apel corect a reținut că termenul de declarare a apelului de 15 zile a expirat pentru apelant, respectiv - declarând apel la 06 aprilie 2022, partea a omis termenul legal de depunere a acestuia.

În acest context, urmează a se reține că, termenul de apel este un termen procesual legal, durata lui fiind stabilită exhaustiv prin lege. Termenul respectiv este absolut și are caracter imperativ, adică depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar dacă totuși apelul a fost declarat după expirarea termenului, acesta urmează a fi respins ca declarat peste termen, cu excepția cazului când întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, însă, la caz, această din urmă premisă nu s-a confirmat.

La acest segment, completul de judecată reține că în apel, nu s-au invocat motive întemeiate ce a determinat întârzierea declarării apelului, astfel, lipsind temeiuri pentru a repune în termen apelul.

Mai mult, conform art.230 alin.(2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Relevante în acest sens sunt și unele aspecte ale principiului securității raporturilor juridice ce se conțin în hotărârea CtEDO din 05 iunie 2012 în cauza Ghirea contra Moldovei, unde s-a statuat că: „... principiul egalității armelor, care reprezintă unul din elementele noțiunii mai largi a procesului echitabil – presupune că fiecare parte beneficiară de o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cazul în condițiile, că nu ar pune-o într-un dezavantaj substanțial în raport cu cealaltă parte.” Cu alte cuvinte, aplicarea regulilor referitoare la termenele limită este de natură să aducă atingere principiului egalității armelor în cazul în care părțile nu beneficiază de aceleași mijloace pentru a-și susține argumentele în fața instanței.

Suplimentar, făcând trimitere la art.420 Cod de procedură penală, care stipulează că recursul este o cale ordinară de atac ce poate fi folosită împotriva hotărârilor pronunțate asupra fondului cauzei și nu pot fi atacate cu recurs sentințele în privința cărora părțile nu au folosit calea apelului, sau apelul a fost respins ca declarat peste termen, instanța de recurs v-a dispune respingerea recursului declarat.

Generalizând cele expuse, completul de judecată concluzionează asupra soluției de respingere a recursului declarat de către inculpatul Haruța Andrei cu avocatul acestuia, Ciudin Vitalie.

7.2. Cu referire la recursul declarat de către procuror, completul de judecată reține următoarele.

În conformitate cu art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), judecând recursul instanța de recurs este în drept să admită recursul, casează parțial hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel în cazul când eroarea judiciară nu poate fi corectată în instanța de recurs.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, completul de judecată reține că, este pertinent în speța dată temeiurile pentru recurs invocate de recurent și prevăzute de art.427 alin.(1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală, în vigoare până la modificările introduse prin Legea nr.246 din 31.07.2023.

Examinând argumentele recursului prin prisma temeiurilor de casare invocate, completul de judecată constată că acestea și-au găsit confirmare în speța dedusă judecării, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, în partea stabilirii pedepsei, din considerentele ce urmează.

Așadar, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea erorilor de drept, ce au dus la adoptarea unei hotărâri nefondate, în același timp, verificându-se dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Totodată, completul de judecată evidențiază și prevederile art.414 Cod de procedură penală, în care se stipulează asupra căror chestiuni de fapt și de drept urma să se expună instanța, la etapa judecării cauzei în procedura de apel.

La chestiunile de fapt se atribuie următoarele aspecte: dacă fapta reținută a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma art.101 Cod de procedură penală.

În ce privește chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal au fost corect aplicate.

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Relevant este de specificat în acest context că, hotărârea instanței de apel, potrivit art.417 alin.(1) pct. 8) Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Completul de judecată constată că, deși sunt obligatorii, aceste prevederi legale nu au fost întocmai respectate la judecarea cauzei în apel, iar erorile admise nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs.

Astfel, instanța de recurs reține că, prin sentința Judecătorei Cimișlia, sediul Cimișlia din 21 decembrie 2021, Haruța Andrei a fost recunoscut vinovat și condamnat și condamnat în baza art.art.27, 192¹ alin.(3) Cod penal, și prin aplicarea prevederilor art.art.70 alin.(3¹), art.81 alin.(3) Cod penal, la închisoare pe un termen de 3 ani și 8 luni, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

Fiind investită cu judecarea apelului declarat de către partea acuzării, instanța de apel a respins apelul avocatului Ciudin Vitalie în numele inculpatului, ca fiind depus peste termen și admis apelul procurorului casată parțial sentința, în latura penală, în partea aplicării art.84 Cod penal, la stabilirea pedepsei definitive. În rest, dispozițiile sentinței au fost menținute.

Analizând soluția instanței de apel în raport cu argumentele invocate de către partea acuzării în cererile de apel și de recurs prin care invocă dezacordul cu individualizarea pedepsei stabilite lui Haruța Andrei, completul de judecată atestă că instanța de apel judecând cauza în ordine de apel, nu a dat răspuns la toate argumentele invocate de către acuzare.

Astfel, completul de judecată constată că întreaga motivare a deciziei instanței de apel, în partea ce se referă la individualizarea pedepsei stabilită inculpatului Haruța Andrei, se axează doar pe aprecierea aplicării de către prima instanță a prevederilor art.art.70 alin.(3¹), 81 alin.(3) Cod penal, indicând că - *limită maximă a pedepsei constituie 3 ani 8 luni, circumstanță ce indică asupra legalității sentinței și implicit a pedepsei stabilite în privința inculpatului Haruța Andrei*. Or, deși din textul apelului declarat de către procuror, rezultă că acesta a făcut referire la faptul că pedeapsa aplicată inculpatului este peste limita maximă admisă, totuși instanța de apel a efectuat o apreciere de ordin general a motivelor apelului.

Completul de judecată consideră că, instanțele de fond nu și-au motivat complet soluția privind individualizarea pedepsei în privința inculpatului, fără a respecta prevederile art.70 alin.(3¹) Cod penal, din această normă, conform căreia aplicarea pedepsei în limitele generale urmează a fi argumentată de către instanța de judecată. Or, la modul real, mărimea pedepsei inculpatului a fost stabilită în limite generale, fără a se argumenta acest fapt.

Mai mult, instanța de recurs atestă și faptul că, potrivit art.81 alin.(3) Cod penal, mărimea pedepsei pentru tentativă de infracțiune ce nu constituie o recidivă nu poate depăși trei pătrimi din maximul celei mai aspre pedepse prevăzute la articolul corespunzător din Partea specială a prezentului cod pentru infracțiunea consumată. Principalele elemente de care judecătorul (sau completul de judecată) trebuie să țină seama de fiecare dată când soluționează cauza penală și când alege categoria de pedeapsă, conform normelor generale prevăzute în art.art.62-71 Cod penal, sunt termenul și mărimea acesteia conform limitelor fixate în articolul respectiv al Părții speciale a Codului penal.

Limitele pedepsei, prevăzute în partea specială, sunt determinate de încadrarea juridică a faptei și reflectă gravitatea infracțiunii săvârșite.

Aceste criterii generale și speciale privind individualizarea pedepsei nu au fost valorificate întocmai de către instanțele de fond.

Completul de judecată evidențiază că, în cazul în care legiuitorul a stabilit

reducerea maximului pedepsei pentru persoanele care au săvârșit infracțiune la vârsta de la 18 până la 21 de ani, instanța urmează să aplice toate reducerile din limita maximă a pedepsei prevăzute de lege.

De altfel, instanța de apel nici nu a analizat temeinicia solicitării procurorului în partea ce se referă la individualizarea pedepsei, în contextul în care, la stabilirea pedepsei penale pentru tentativa de răpire a mijlocului de transport, prin aplicarea prevederilor art.70 alin.(3¹) Cod penal, limita maximă a pedepsei urmează a fi stabilită, reducând pedeapsa maximă cu o treime, ceea ce constituie 4 ani și 8 luni, ulterior pedeapsa maximă urmează a fi redusă conform art.81 alin.(3) Cod penal, limita maximă a pedepsei cu închisoarea fiind de 3 ani și 6 luni.

În acest context, completul de judecată notează că motivarea soluției instanței de apel cu privire la individualizarea pedepsei stabilite inculpatului Haruța Andrei, este neclară, or, potrivit prevederilor legislației procesuale și practicii judiciare, hotărârile pronunțate de instanțele de fond trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea.

În concluzie, completul de judecată atestă că argumentele invocate în apelul procurorului referitor la individualizarea pedepsei stabilite inculpatului Haruța Andrei, nu au fost supuse verificării de către instanța de apel, argumente care, de fapt, țin de soluționarea fondului apelului și neexpunerea asupra acestora reprezintă neexaminarea fondului apelului de către instanța de apel.

Motivarea insuficientă efectuată de instanța de apel în această parte, se apreciază ca un viciu de judecată care afectează hotărârea adoptată și reprezintă temei legal de a casa decizia atacată în latura penală, în partea modului de executare a pedepsei închisorii stabilită lui Haruța Andrei, și a dispune rejudecarea cauzei în această parte, în instanța de apel.

La același segment, completul de judecată amintește, că potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite.

O decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control al administrării justiției.

Prin urmare, dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar și obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. (§ 30, 31 cauza Fomin vs Republica Moldova, decizia din 11 octombrie 2011)

Din considerentele expuse mai sus, completul de judecată ajunge la concluzia, că la judecarea cauzei, instanța de apel a admis erori, care nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs. Erorile menționate sunt erori de drept procedural și se încadrează în art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel și se consideră temei de recurs.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art.436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia: să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra motivelor esențiale invocate în cererea de apel depusă

de către procuror, în partea stabilirii pedepsei închisorii, precum și în partea pedepsei definitive conform art.84 Cod penal, să-și argumenteze clar concluziile în decizia adoptată, să aprecieze toate circumstanțele cauzei, să emită o soluție clară și motivată, să țină cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, precum și de practica relevantă a CtEDO și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art.417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art.art.443, 435 alin.(1) pct. 1), pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Respinge recursul declarat de către inculpatul Haruța Andrei cu avocatul acestuia, Ciudin Vitalie.

Admite recursul declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Tomița Mihail, casează parțial deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 06 iunie 2022, în cauza penală în privința lui *Haruța Andrei xxxx*, în latura penală, în partea stabilirii pedepsei, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest, dispozițiile deciziei contestate se mențin.

Decizia nu se supune căilor de atac în partea prin care a fost dispusă rejudecarea, în rest este irevocabilă.

Președinte

Talpă Boris

Judecători

Țurcan Anatolie

Daguța Sergiu

Eremciuc Ghenadie

Mânăscurtă Igor